

เรื่อง พรรคชีวิตที่ดีกว่าขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรคชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พรรคชีวิตที่ดีกว่า (ผู้ร้อง) จัดประชุมใหญ่ประจำปีโดยได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคใหม่เนื่องจากนายวรธรวิทธิ ตันติภิรมย์ ได้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคผู้ร้อง และได้มีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ถูกร้อง) ทราบ ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือแจ้งผู้ร้องว่าองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และข้อบังคับพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๑ แต่กรณีนายวรธรวิทธิ ตันติภิรมย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคผู้ร้องทำให้คณะกรรมการบริหารสิ้นสุดลงทั้งคณะนั้นนั้นถูกต้องตามกฎหมายจึงตอบรับการเปลี่ยนแปลง ส่วนกรณีที่ที่ประชุมใหญ่มีมติเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่โดยไม่มีการลงคะแนนลับตามมาตรา ๒๙ วรรคสาม ประกอบกับองค์ประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๑ ซึ่งผู้ร้องชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องไม่รับฟังคำชี้แจงของผู้ร้องที่ยืนยันว่าสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่มีจำนวนครบและเป็นสมาชิกจริง แต่นำผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาเป็นเหตุไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง และหากองค์ประชุมไม่ครบจริง การลาออกด้วยวาจาของหัวหน้าพรรคผู้ร้องต่อที่ประชุมก็ย่อมไม่ชอบเช่นกัน แต่ผู้ถูกร้องกลับถือว่าการลาออกถูกต้อง ส่วนกรณีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคนั้น ไม่จำเป็นต้องลงคะแนนลับ เนื่องจากไม่มีคณะกรรมการบริหารพรรคหรือผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในร้อยคนให้ลงคะแนนลับ มติที่ประชุมใหญ่ของพรรคจึงชอบด้วยกฎหมายแล้วผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ ว่า คำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรคชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๑ ประกอบมาตรา ๑๓ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๒๐)

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ถูกร้อง) ยืนยันคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า จากการตรวจสอบพบว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมบางส่วนไม่เป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องและบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมประชุมจริง จึงมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มีการลงคะแนนลับ โดยผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานแล้ว แต่ผู้ร้องไม่สามารถพิสูจน์การเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องของผู้เข้าร่วมประชุม

ได้ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคเจ็ด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริง ตามกฎหมาย ส่วนการลงมติเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคต้องให้มีการลงคะแนนโดยลับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๓) แต่จากการตรวจสอบรายงานการประชุมของผู้ร้องและข้อเท็จจริงพบว่า ไม่เป็นการลงคะแนนลับจึงไม่ชอบ และการที่นายบรรณวิทย์ ตันติภิรมย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อที่ประชุมใหญ่นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๓) บัญญัติคำว่า “ลาออก” เช่นเดียวกับข้อบังคับพรรคผู้ร้องในข้อ ๒๐ วรรค (๒) จึงถือว่าการลาออกนั้น สามารถแสดงเจตนาได้ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาและผู้รับการแสดงเจตนาจะเป็นต่อหน้าสาธารณชนก็ได้ เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ การลาออกดังกล่าวจึงชอบแล้ว และการดำเนินการของผู้ร้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖ ที่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า คำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรคชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายบรรณวิทย์ ตันติภิรมย์ ได้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคผู้ร้องโดยแสดงเจตนาต่อหน้าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ร้องซึ่งมีผลสมบูรณ์ กรณีมีผลให้คณะกรรมการบริหารพรรคสิ้นสุดลงทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคผู้ร้อง ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๙) และต่อมากการที่ที่ประชุมพรรคผู้ร้องได้ลงคะแนนเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคโดยเปิดเผย ไม่ได้ลงคะแนนโดยวิธีลับ กรณีเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๓) ที่มีผลให้การดำเนินการเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้พรรคผู้ร้องไม่มีทั้งหัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค ด้วยเหตุนี้ การแจ้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคจึงไม่มีหัวหน้าพรรคที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการใด ๆ ต่อไปตามข้อบังคับพรรคผู้ร้องได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ร้องที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรค จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว

๔. ผลคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรค ของพรรคชีวิตที่ดีกว่าชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ให้ยกคำร้อง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ นายจรัญ ภักดีธนากุล นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอุรุ นายชัช ชลวร นายนุรักษ์ มาประณีต นายบุญส่ง กุลบุปผา นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๖๘ ก วันที่ ๒๖
กรกฎาคม ๒๕๕๔

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นายพนธ์นิพัทธ์ โพธิ์เดชธำรง
นายสำราญ นามบุตร ผอ.กค. ๕
นายสาโรช โชติพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญ

ย่อโดย นายเอกณรงค์ เฉิดพันธ์
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๔